

EIN CANRIF

OUR CENTURY

Tal-y-bont yw canol y byd
Fanna ma'r hwyl a'r acshyn i gyd
Fanna ma'r haul yn aros hira'
Fanna ma'r gwair yn tyfu wyrdda'.

Robat Gruffudd

Cyhoeddwyd, gyda nawdd y Mileniwm, gan Gymdeithas yr Henoed, Ceulanamaesmawr.
Published, with Millennium funding, by the Ceulanamaesmawr Elderly Society.

Cyfieithu gan Delyth Davies ac eraill.
Translations by Delyth Davies and others.

Dyluniad gan Owain Hammonds.
Design by Owain Hammonds.

Cynllun clawr gan Ceri Jones.
Cover design by Ceri Jones.

Argraffwyd gan Y Lolfa.
Printed by Y Lolfa.

Ein Canrif – Our Century

Cyflwyniad Introduction		1
Hanes y Cyngor Cymuned The History of the Community Council	<i>Goronwy Wyn Jones</i>	3
Atgofion am Barsel Henllys Memories of Parsel Henllys	<i>Papur Pawb</i>	22
Dechrau'r Ganrif Start of the Century	<i>Jim Hammonds</i>	24
Y Neuadd Goffa The Memorial Hall	<i>Hefin Llwyd</i>	37
Y Diwydiant Mwyngloddio The Mining Industry	<i>Simon Hughes</i>	49
Odyddion Oddfellows	<i>Ithel Jones</i>	55
Cyfle a Gollwyd A Lost Opportunity	<i>Jim Hammonds</i>	57
Gwlân, Trydan ac Awstralia Wool, Electricity and Australia	<i>Valma Jones</i>	61
Melin Leri The Leri Mill	<i>Papur Pawb</i>	65
Lewis Thomas	<i>Valma Jones</i>	66
Yr Ysgol The School	<i>Ithel Jones</i>	68
Diwylliant Culture	<i>Dilys Hughes, Valma Jones</i>	81
Griff Jones, Yr Arlunydd Griff Jones, The Artist	<i>Valma Jones</i>	90
Siopau a Busnesau Shops and Businesses	<i>Kathleen Richards</i>	91
Williams y Post Williams the Post	<i>Valma Jones</i>	113
Plismon Pentre Village Policeman	<i>Papur Pawb</i>	115
Bontgoch	<i>Carys Briddon</i>	116
Ar y Tir On the Land	<i>Eirwen Gwynn</i>	130
Y Sioe The Show	<i>Hefin Llwyd</i>	214
Ceffylau a Merlod Horses and Ponies	<i>Wynne Davies</i>	219

Ein Canrif – Our Century

Clwb Ffermwyr Ieuanc Young Farmers Club	<i>Aelodau Members</i>	225
Bethel	<i>J.R. Jones</i>	227
Cadw Llygad ar y Blymen Keep your Eye on the Plummet	<i>J.R. Jones</i>	238
Y Tabernacl The Tabernacle	<i>J.R. Jones</i>	241
Dr Emrys Gwynne James, Y Gwyddonydd Dr Emrys Gwynne James, The Scientist	<i>Valma Jones</i>	245
Capel Nasareth Nazareth Chapel	<i>Dilys Hughes</i>	246
Eglwys Dewi Sant St. David's Church	<i>Douglas Jones, Sylvia Johnson</i>	257
Y Gymdeithas Ddiwylliadol Undebol The United Cultural Society	<i>Gwyn Evans</i>	261
Sefydliad y Merched The Women's Institute	<i>Elsie Thomas</i>	265
Atgofion Memories	<i>F.M. Jones</i>	270
Nyrs Bro District Nurse	<i>Valma Jones</i>	287
Trydan Electricity	<i>David Elwyn Griffiths</i>	288
1939–1945	<i>Jim Hammonds</i>	290
Cymdeithas yr Henoed The Senior Citizens Society	<i>Ithel Jones</i>	312
Anrhydeddu John Honouring John	<i>Papur Pawb</i>	318
Y Lolfa	<i>Robat Gruffudd</i>	319
Yr Ysgol Feithrin The Nursery School	<i>Eleri Huws, Vera Lloyd, Nia Jones</i>	330
Papur Pawb 1974–	<i>Eleri Huws</i>	337
Merched Ceulan 1981–	<i>Eleri Huws</i>	343
Merched y Wawr 1975–2000	<i>Rita Llwyd</i>	347
Gŵyl Cerdd Dant Cerdd Dant Festival	<i>Gwilym Huws</i>	354
Pobl dros Heddwch People for Peace	<i>Medi James</i>	358
SN 645922	<i>Ithel Jones</i>	360
Clwb Pêl-droed Football Club	<i>Brynmor Smith</i>	363
Clwb Criced Cricket Club	<i>Simon Lloyd-Williams</i>	367
Clwb Badminton Badminton Club	<i>Juliet Trudgill</i>	369
Nanty	<i>David Elwyn Griffiths</i>	371
Bwlchroser	<i>John Dare</i>	374